YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

24 päivänä syyskuuta 1996 *

Asiassa T-509/93,

Richco Commodities Ltd, bermudalainen yhtiö, kotipaikka Hamilton (Bermuda-saaret), edustajinaan asianajajat P. V. F. Bos ja J. G. A. van Zuuren, Rotterdam, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Marc Loesch, 11 rue Goethe,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet Berend Jan Drijber ja Nicholas Khan ja suullisessa käsittelyssä oikeudellinen neuvonantaja Marie-José Jonczy, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii komission 12.7.1993 tekemän, State Export-Import Bank of Ukrainalle osoitetun päätöksen kumoamista,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. P. Briët sekä tuomarit B. Vesterdorf ja A. Potocki,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.4.1996 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaan sovellettavat säännökset ja määräykset

1 Todettuaan, että oli tarpeen antaa elintarvike- ja lääkeapua Neuvostoliitolle ja sen tasavalloille, neuvosto teki 16.12.1991 päätöksen 91/658/ETY keskipitkän aikavälin lainan myöntämisestä Neuvostoliitolle ja sen tasavalloille * (EYVL 1991 L 362, s. 89, jäljempänä päätös 91/658), jossa määrätään seuraavaa:

"1 artikla

1. Yhteisö myöntää Neuvostoliitolle ja sen tasavalloille enintään 1 250 miljoonan ecun suuruisen, kolmena peräkkäisenä eränä nostettavan keskipitkän aikavälin lainan enintään kolmeksi vuodeksi maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden sekä lääkintätarvikkeiden tuonnin mahdollistamiseksi — — .

2 artikla

Komissiolla on valtuudet 1 artiklan toteuttamiseksi ottaa Euroopan talousyhteisön nimissä lainaksi tarvittavat varat, jotka annetaan lainana Neuvostoliiton ja sen tasavaltojen käyttöön.

* Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa virallisen suomennoksen puuttuessa.

3 artikla

Komissio huolehtii 2 artiklassa tarkoitetusta lainasta.

4 artikla

1. Komissiolla on valtuudet yhteisymmärryksessä Neuvostoliiton ja sen tasavaltojen viranomaisten kanssa —— täsmentää lainan myöntämisen taloudelliset ja rahoitukselliset edellytykset sekä ne säännöt, jotka koskevat varojen käyttöön antamista ja lainan takaisinmaksun varmistamiseksi tarpeellisia vakuuksia.

— —

3. Niiden tuotteiden tuonnin, joiden rahoitus taataan lainalla, on tapahduttava maailmanmarkkinahintaan. Vapaa kilpailu on taattava tuotteiden oston ja toimittamisen osalta, ja tuotteiden on oltava kansainvälisesti hyväksyttyjen laatuvaatimusten mukaisia."

2 Komissio antoi 9.7.1992 asetuksen (ETY) N:o 1897/92 keskipitkän aikavälin lainan myöntämisestä Neuvostoliitolle ja sen tasavalloille koskevista tietyistä yksityiskohtaisista säännöistä * (EYVL 1992 L 191, s. 22, jäljempänä asetus N:o 1897/92), jossa säädetään seuraavaa:

"*2 artikla*

Lainat myönnetään tasavaltojen ja komission välisten sopimusten perusteella; näihin sopimuksiin on maksuehtoina sisällyttävä 3—7 artiklassa annetut säännökset.

— —

* Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa virallisen suomennoksen puuttuessa.

4 artikla

1. Lainoilla rahoitetaan ainoastaan niitä tuotteiden osto- ja hankintasopimuksia, jotka komissio on hyväksynyt päätöksen 91/658/ETY säännösten ja 2 artiklassa tarkoitettujen sopimusten määräysten mukaisesti.

2. Tasavaltojen tai näiden valtuuttamien rahoitusasioita hoitavien asiamiesten on toimitettava sopimukset komissiolle hyväksyttäviksi.

5 artikla

Komissio hyväksyy sopimukset 4 artiklassa tarkoitetulla tavalla vain, jos erityisesti seuraavat edellytykset täyttyvät:

1) Sopimus on tehty sellaisessa menettelyssä, jossa vapaa kilpailu turvataan — — .

2) Sopimuksessa olevat ostoehdot ovat kansainvälisillä markkinoilla tavanomaisesti saatujen hintojen osalta käytetyt kaikkein edullisimmat ehdot."

3 Yhteisö ja Ukraina allekirjoittivat 13.7.1992 asetuksen N:o 1897/92 mukaisesti yhteisymmärryspöytäkirjan (Memorandum of Understanding, jäljempänä puitesopimus), jonka perusteella Euroopan yhteisö myöntää Ukrainalle päätöksellä 91/658 perustetun lainan. Sovittiin, että ETY lainanantajana myöntäisi lainanottajana olevalle Ukrainalle sen rahoitusasioita hoitavan asiamiehen State Export-Import Bank of Ukrainen (jäljempänä SEIB) välityksellä 130 miljoonan ecun suuruisen keskipitkän aikavälin lainan enintään kolmeksi vuodeksi. Puitesopimuksessa sovittiin seuraavaa:

"6. Lainan määrä, josta vähennetään ETY:n järjestelypalkkiot ja kulut, maksetaan lainanottajalle, ja se on lainasopimuksen lausekkeiden ja ehtojen mukaisesti käytettävä yksinomaan lainanottajan kansainvälisten vakiomallien mukaisesti avaamien

peruuttamattomien, tavarantoimitussopimusten mukaisten remburssien kattamiseen; lainan maksamisen edellytyksenä on, että Euroopan yhteisöjen komissio on todennut nämä sopimukset ja remburssit 16.12.1991 tehdyn neuvoston päätöksen ja tämän sopimuksen mukaisiksi."

Puitesopimuksen 7 kohdan mukaan sopimuksen toteaminen edellä mainitun päätöksen ja sopimuksen mukaiseksi edellytti tiettyjen ehtojen täyttymistä. Yksi näistä ehdoista oli se, että ukrainalaisten toimielinten oli yhteisöön sijoittautuneita tavarantoimittajia valitessaan pyydettävä ainakin kolme tarjousta eri yrityksiltä, jotka olivat toisistaan riippumattomia.

4 Yhteisö ja Ukraina ja sen rahoitusasioita hoitava asiamies SEIB allekirjoittivat 13.7.1992 asetuksessa N:o 1897/92 ja puitesopimuksessa tarkoitetun lainasopimuksen (jäljempänä lainasopimus). Tässä sopimuksessa määrätään yksityiskohtaisesti lainan nostomenettelystä. Sopimuksessa sovitaan ehdosta, johon voidaan turvautua lainan nostojakson aikana (20.8.1992—20.4.1993) ja joka koskee toimitusten maksamiseen hyväksyttyjen määrien maksamista.

5 Lainan nostomenettely, joka perustuu kansainvälisessä kaupassa yleisesti hyväksyttyihin perinteisiin järjestelyihin, kuvaillaan lainasopimuksen III osassa seuraavasti:

"5. Lainan nostaminen

5.1 Menettely

a) Lainanottajan on ilmoitettava lainanantajalle lainaerän suunnitellusta nostosta lähettämällä tälle hyväksymishakemus — — .

b) Jos lainanantaja on lainan nostojakson alettua vakuuttunut hyväksymishakemuksessa esitettyjen tietojen perusteella ja ehdotonta harkintavaltaansa käyttäen siitä, että lainaerän suunniteltu käyttökohde on 3 kohdan ja puitesopimuksen

mukainen, ja jos lainanantaja hyväksyy hyväksymishakemuksessa nimetyn ilmoittavan pankin/vahvistavan pankin, se antaa kohtuullisessa ajassa sisällöltään liitteessä 3 olevan mallin mukaisen hyväksymisilmoituksen.

c) Lainaerän suunniteltua nostamista koskevan hyväksymisilmoituksen saatuaan lainanottajan on tehtävä lainaerän nostohakemus kohdassa 5.3 sovittujen määräysten mukaisesti lainan nostojakson aikana.

5.3 Lainaerän nostaminen

a) Ellei 5.5 kohdasta muuta johdu, lainaerä voidaan asettaa nostettavaksi yksinomaan sen nostohakemuksen mukaisesti, jonka lainanottaja on tehnyt lainanantajalle, jotta hyväksytylle remburssin vahvistavalle pankille voitaisiin maksaa se maksu, jonka maksamista lainanottaja voi vaatia. Kaikki lainaerän nostohakemukset ovat peruuttamattomia sen jälkeen kun ne on tehty, ja lainanottajan (ellei 10 ja 12 kohdasta muuta johdu) on niiden johdosta maksettava niissä ilmoitettu määrä ilmoitettuna päivänä ja lainanottajan on hyväksyttävä lainaerän nostamista koskevat ehdot.

b) Jokaista lainaerän nostohakemusta koskevat seuraavat vaatimukset:

i) hakemuksen on oltava liitteessä 4 olevan mallin mukainen;

ii) hakemuksen on oltava lainanottajan allekirjoittama;

iii) hakemuksessa on pyydettävä, että vastaava maksu suoritetaan hyväksyttyyn vahvistavaan pankkiin viimeistään nostojakson viimeisenä arkipäivänä hyvittämällä pankin tiliä tämän maksun määrällä;

iv) hakemuksen liitteenä on oltava liitteessä 4 luetellut asiakirjat."

6 Peruuttamattoman remburssin ehdot ovat yhteisön vakiomalleiksi hyväksymien Pariisin kansainvälisen kauppakamarin laatimien remburssisääntöjen mukaiset.

Asian taustalla olevat tosiseikat

7 Vuoden 1993 toukokuussa järjestetyn epämuodollisen vehnän ostoa koskevan tarjouspyyntömenettelyn järjestämisen jälkeen Ukrimpex, Ukrainan lukuun toimiva ulkomaankauppaorganisaatio, vastaanotti seitsemän tarjousta, joista yksi oli kantajan tarjous. Koska ainoastaan kyseisessä tarjouksessa taattiin vehnän toimitus ennen 15.6.1993, Ukrimpex hyväksyi tarjouksen, vaikka se ei ollut hintansa puolesta edullisin. Kantaja sitoutui 26.5.1993 tehdyllä sopimuksella toimittamaan 40 424 tonnia vehnää hintaan 137,47 ecua tonnilta toimitusehdolla cif free out ukrainalaisessa Mustanmeren satamassa, siten, että laivauksen oli tapahduttava viimeistään 15.6.1993.

8 SEIB antoi sopimuksen tiedoksi komissiolle hyväksymistä varten ja Ukrainan varapääministeri Demianov puuttui henkilökohtaisesti asiaan vaatien sopimuksen hyväksymistä mahdollisimman pian, minkä jälkeen komissio ilmoitti Demianoville 10.6.1993 päiväämällään kirjeellä, ettei se voinut hyväksyä sopimusta, jonka SEIB oli sille toimittanut. Komissio katsoi, ettei sopimuksella turvattu edullisimpia ostoehtoja, erityisesti hinnan osalta, joka ylitti hyväksyttävänä pidettävän hinnan. Komissio ilmoitti samassa kirjeenvaihdossa, että huomioon ottaen vaikeasta elintarviketilanteesta johtuvan kiireellisyyden komissio oli valmis avaamaan yhteisön varastot, jotta Ukrainaan toimitettaisiin välittömästi 50 000 tonnia vehnää hintaan, joka voisi olla 30 Yhdysvaltain dollaria (USD) tonnilta alempi kuin kantajan ehdottama hinta. Tämän toimituksen osalta käytiin uusi tarjouspyyntömenettely, jonka kantaja voitti.

9 Ukrimpex ilmoitti kantajalle 11.6.1993 komission kielteisestä päätöksestä ja pyysi kantajaa lykkäämään tavaran kuljetusta. Vastauksessaan kantaja ilmoitti, että se oli jo rahdannut aluksen. Toimitus käsitti tosiasiallisesti siten lähes 40 000 tonnia viljaa.

10 SEIB:lle 12.7.1993 osoitetulla, komission jäsenen R. Steichenin allekirjoittamalla kirjeellä, komissio ilmoitti virallisesti kieltäytyvänsä hyväksymästä sille esitettyä sopimusta. Steichen ilmoitti tältä osin, että "komissio voi hyväksyä tavarantoimitussopimukset vain silloin, kun ne täyttävät kaikki komission päätöksessä 91/658, komission asetuksessa N:o 1897/92 ja puitesopimuksessa luetellut ehdot. Lisäksi Ukrainan kanssa 13.7.1992 tehdyn lainasopimuksen 5 1) b) artiklan mukaan komissiolla on 'täysi harkintavalta' hyväksymisilmoitusten antamiseen". Steichen jatkoi seuraavasti: "Komissio on katsonut, että 31.5. hyväksymistä varten toimitettu sopimus ei täyttänyt kaikkia vaadittavia edellytyksiä, ja siten komission oli kieltäydyttävä käyttämästä harkintavaltaansa antaakseen hyväksymisilmoituksen". Steichen täsmensi, että tämän kieltäytymisen perusteena oli se, että sopimuksenmukainen hinta oli paljon korkeampi kuin mitä komissio saattoi hyväksyä ja että tässä oli kysymyksessä yksi lainaehdoista, joka sisältyi neuvoston päätökseen 91/658 (4 artiklan 3 kohta) ja komission asetukseen N:o 1897/92 (5 artiklan 2 kohta). Hän teki tästä johtopäätöksen, että "vaikka olen tietoinen Ukrainan tarpeiden kiireellisyydestä, näissä olosuhteissa komissio ei voi kaikki nämä seikat huomioon ottaen katsoa, että sille hyväksyttäväksi toimitettu sopimus tarjoaa edullisimmat ostoehdot — —".

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset

11 Näissä olosuhteissa kantaja nosti yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 10.9.1993 toimittamallaan kirjelmällä esillä olevan kanteen.

12 Komissio esitti oikeudenkäyntiväitteen 30.11.1993 kirjaamoon toimittamallaan kirjelmällä.

13 Esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (kolmas jaosto) päätti aloittaa suullisen käsittelyn ilman edeltäviä asian selvittämistoimia.

14 Asianosaisten edustajien suulliset lausumat ja heidän vastauksensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 25.4.1996 pidetyssä julkisessa istunnossa.

15 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa päätöksen tai ainakin komission SEIB:lle 12.7.1993 osoittaman toimen;

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

16 Vastineessaan, jossa esitetään oikeudenkäyntiväite, komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— toteaa, että kanne on jätettävä tutkimatta;

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

17 Oikeudenkäyntiväitteestä esittämissään huomautuksissa kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää oikeudenkäyntiväitteen;

— toissijaisesti liittää oikeudenkäyntiväitteen pääasiaan;

— velvoittaa komission liittämään oikeudenkäyntiasiakirjoihin kahden lainasopimuksen tekstin kokonaisuudessaan ja sallii kantajan esittää huomautuksensa tältä osin.

Oikeudenkäyntiväite

18 Oikeudenkäyntiväitteensä tueksi komissio on esittänyt kaksi erillistä perustetta. Pääasiallisesti komissio korostaa, että kanteen kohteena oleva toimenpide ei ole perustamissopimuksen 173 artiklan ensimmäisen kohdassa tarkoitettu kannekelpoinen toimi. Toissijaisesti komissio korostaa, että kumoamiskanteen kohteena oleva toimi ei koske kantajaa suoraan perustamissopimuksen 173 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Oikeudenkäyntiväite siitä, että kysymyksessä ei ole kannekelpoinen toimi

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

19 Komissio korostaa aluksi, että Ukrainan avustamiseksi toteutetut oikeudelliset mekanismit perustuvat kahteen erityyppiseen aineistoon: yhtäältä aineistoon, jonka komissio luokittelee julkisoikeudelliseksi (päätös 91/658, asetus N:o 1897/92), toisaalta aineistoon, jonka se luokittelee yksityisoikeudelliseksi, eli puitesopimukseen ja lainasopimukseen. Komissio toteaa olevansa kolmannen asemassa Ukrimpexin ja kantajan välisissä yksityisoikeudellisissa sopimussuhteissa, ja että kantaja itse on kolmannen asemassa yhteisön, Ukrainan ja sen rahoitusasioita hoitavan asiamiehen SEIB:n välisissä suhteissa. Ainoastaan se pelkkä toteamus, että kanteen kohteena oleva toimi on tehty neuvoston päätöksen ja tämän päätöksen täytäntöönpanemiseksi annetun komission asetuksen perusteella, ei vielä voida katsoa, että kyseessä olisi hallintokelponen toimi.

20 Komissio huomauttaa, että kantajan ja Ukrimpexin välisessä sopimuksessa määrätään riidat ratkaistavaksi yksityisessä välimiesmenettelyssä, kun taas lainasopimukseen sisältyy oikeuspaikkalauseke. Siten yhteisöjen tuomioistuimet eivät ole toimivaltaisia käsittelemään Ukrainan viranomaisten ja komission välisiä riitoja eivätkä tavarantoimitussopimuksen osapuolten välisiä riitoja.

21 Lopuksi komissio viittaa asiassa 118/83, CMC ym. vastaan komissio, 10.7.1985 annettuun tuomioon (Kok. 1985, s. 2325), jossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että *Lomén yleissopimuksen järjestelmässä ei voi olla perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitettuja kannekelpoisia toimia.*

22 Kantaja korostaa ensiksi, että yhteisön ja Ukrainan välinen suhde ei voi kuulua yksityisoikeuden alaan, kuten komissio väittää, koska komission on noudatettava lainanannossaan sääntöjä, jotka on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.*

23 Toiseksi kantaja korostaa, että kannekelpoisia toimia ovat kaikki toimielinten toimet, joilla pyritään saamaan aikaan oikeusvaikutuksia, myös kolmansien osalta. Kantajan mukaan asetuksen N:o 1897/92 5 artiklaa voidaan soveltaa esillä olevassa asiassa välittömästi, ja kyseisessä säännöksessä luodaan oikeus siihen, että komissiolle esitetyt sopimukset hyväksytään. Komission tähän säännökseen perustuva päätös luo sitä suuremmalla syyllä oikeusvaikutuksia.

24 Kolmanneksi, ja vastoin edellä mainittua, asiassa CMC ym. vastaan komissio annettua tuomiota komission ja lainanottajan välinen yhteistyö ei esillä olevassa asiassa ole rajoittunut vain näihin kahteen osapuoleen vaan sitä on komission aloitteesta laajennettu myyntisopimuksen allekirjoittajiin. Komissio on siten kääntynyt suoraan kantajan ja Ukrimpexin puoleen ja puuttunut aktiivisesti näiden välisiin sopimussuhteisiin erityisesti yrittämällä velvoittaa kantaja ja Ukrimpex noudattamaan tiettyä hintaa.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

25 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kumoamiskanne on mahdollista nostaa kaikkia sellaisia toimielinten säännöksiä vastaan, joilla pyritään luomaan oikeusvaikutuksia, tällaisten säännösten luonteesta ja muodosta riippumatta (asia 22/70, komissio v. neuvosto, tuomio 31.3.1971, Kok. 1971, s. 263).

26 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa esillä olevassa asiassa, että kun komissio antaa hyväksymisilmoituksen, tämän ilmoituksen vastaanottajalla SEIB:llä on oikeus tehdä lainan nostohakemus, mikä käy ilmi lainasopimuksesta, jonka osapuoli SEIB on. Jos komissio kieltäytyy antamasta hyväksymisilmoitusta, SEIB:llä ei ole tällaista oikeutta.

27 Siten on todettava, että toimi, jolla komissio kieltäytyy toteamasta, että sopimus täyttää yhteisön rahoituksen myöntämistä koskevat edellytykset, aiheuttaa oikeusvaikutuksia SEIB:n suhteen. Tämä toimi on siten perustamissopimuksen 173 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu kannekelpoinen toimi.

28 Siten oikeudenkäyntiväite on hylättävä, siltä osin kuin se perustuu perustamissopimuksen 173 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetun mukaisen kannekelpoisen toimen puuttumiseen.

Oikeudenkäyntiväite, joka koskee sitä, että kantajan kumoamisvaatimuksen kohteena oleva toimi ei koske kantajaa suoraan

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

29 Komissio arvioi, että 12.7.1993 päivätyn riidanalaisen kirjeen ei voida katsoa koskevan kantajaa suoraan perustamissopimuksen 173 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla. Tämän kirjeen tarkoituksena ei ole eikä voi olla vaikuttaminen kantajan ja Ukrimpexin välisen sopimuksen pätevyyteen ja täytäntöönpanoon. Komission tehtävänä on yksinomaisesti tarkastaa se, täyttyvätkö säännösten ja määräysten mukaiset rahoituksen edellytykset, ja jos näin on, hyväksyä lainan nostaminen.

30 Komissio nojautuu tältä osin asiassa 126/83, STS vastaan komissio, 10.7.1984 annettuun tuomioon (Kok. 1984, s. 2769), jossa komission mukaan kysymys oli vastaavista ongelmista Lomén yleissopimuksen yhteydessä. Tässä asiassa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että yhteisön rahoituksen myöntämiseen liittyvät komission toimet eivät kohdistu urakkatarjouksen tehneisiin yrityksiin tai tarjouskilpailun voittaneisiin yrityksiin eivätkä tällaiset toimet koske niitä "suoraan". Tämä ratkaisu soveltuu sitä suuremmalla syyllä esillä olevaan asiaan, koska komissiolla on siinä paljon pienempi osa kuin mikä sillä on Lomén yleissopimuksen yhteydessä.

31 Komissio kiistää kaiken vastaavuuden yhdistetyissä asioissa 41/70, 42/70, 43/70 ja 44/70, International Fruit Company ym., 13.5.1971 annetusta tuomiosta (Kok. 1971, s. 411) ilmenevän oikeuskäytännön kanssa; tämän tuomion mukaan asetus koskee yritystä suoraan, mikäli asetuksessa ei anneta kansallisille viranomaisille yhtään harkintavaltaa päätösten tekemiseksi asetuksen perusteella. Esillä olevassa asiassa Ukraina ei sovella yhteisön asetusta, vaan on tehnyt kaupallisen sopimuksen omasta aloitteestaan, omissa nimissään ja omaan lukuunsa.

32 Komissio lisää lopuksi, että pelkästään se, että yhteisön rahoituksen myöntäminen on toimitusten toteuttamisen välttämätön edellytys, ei ole oikeudellisesti asiaan vaikuttava seikka, eikä sen perusteella voida katsoa, että asia koskisi kantajaa suoraan.

33 Kantaja, joka katsoo, että 12.7.1993 tehty riidanalainen päätös koskee sitä erikseen, väittää, että päätös koskee sitä myös suoraan useasta syystä.

34 Ensiksi, yhteisöjen tuomioistuin on kantajan mukaan katsonut yhdistetyissä asioissa 106/63 ja 107/63, Toepfer ja Getreide-Import vastaan komissio 1.7.1965 antamassaan tuomiossa (Kok. 1965, s. 525), että toimielimen tekemä päätös koskee yksityistä oikeussubjektia suoraan, kun tämä päätös korvaa kansallisen viranomaisen päätöksen. Tämä ratkaisu on sovellettavissa esillä olevaan asiaan, koska komission hyväksymispäätös korvasi Ukrainan, SEIB:n tai Ukrimpexin päätöksen jatkaa

tai olla jatkamatta vehnän ostoa. Sopimuksen täytäntöönpano riippui kantajan mukaan kokonaan siitä, myöntääkö yhteisö lainoja, kuten myyntisopimuksessa olevasta lykkäävästä ehdosta ilmeni.

35 Toiseksi, SEIB:llä, joka on komission päätöksen vastaanottaja, ei ole mitään harkintavaltaa, jos komissio kieltäytyy hyväksymästä sopimusta. Kun otetaan huomioon yhteisöjen tuomioistuimen päätelmät edellä mainitussa asiassa International Fruit Company ym. annetussa tuomiossa, komission päätös koskee kantajaa suoraan.

36 Kolmanneksi, komissiolla ei ole mitään harkintavaltaa, kun se soveltaa välittömän oikeusvaikutuksen aikaansaavassa asetuksessa N:o 1897/92 asetettuja edellytyksiä. Sopimuspuolina olevilla yrityksillä on siten oikeus siihen, että komissio tekee myönteisen tai kielteisen päätöksen sopimuksen hyväksymisestä. Jos näiltä yrityksiltä evätään tämä oikeus, se vaikuttaa niiden etuihin, ja siten asia koskee niitä suoraan.

37 Neljänneksi, komission päätöksen luonteesta ja ulottuvuudesta voidaan päätellä, että asia koskee kantajaa suoraan (asia 100/74, CAM v. komissio, tuomio 18.11.1975, Kok. 1975, s. 1393, 5 kohta). Päätöksen tarkoituksena on itse asiassa se, että Ukraina voi hankkia välttämättömyystavaroita normaalein toimitusehdoin. Kieltäytymispäätös voi merkitä sitä, että sopimus ei toteudu, tai kuten esillä olevassa asiassa sitä, että tavarantoimittaja joutuu toimittamaan tuotteita hintaan, joka ei perustu markkinatilanteeseen.

38 Viidenneksi, yhteisöjen tuomioistuimen Lomén yleissopimukseen liittyvää oikeuskäytäntöä ei voida soveltaa esillä olevassa asiassa siltä osin kuin komissio on puuttunut aktiivisesti sopimuksen valmisteluun ja toteuttamiseen, kuten se on puuttunut myös muiden Keski-Euroopan ja itäisen Euroopan maiden viranomaisten kanssa tehtyjen tavarantoimitussopimusten valmisteluun ja täytäntöönpanoon.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

39 Perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi nostaa kanteen päätöksestä, joka siitä huolimatta, että se on annettu toiselle henkilölle osoitettuna päätöksenä, koskee ensin mainittua henkilöä suoraan ja erikseen.

40 Siltä osin kuin kanteen kohteena oleva toimi on komission SEIB:lle osoittama 12.7.1993 päiväämä kirje, on esillä olevassa asiassa ratkaistava, koskeeko kyseinen kirje kantajaa suoraan ja erikseen.

41 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa ensiksi, että komissio ei ole kiistänyt sitä, että kirje koskee kantajaa erikseen. Asian olosuhteet huomioon ottaen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että tässä asiassa on tarkasteltava ainoastaan sitä, koskeeko riidanalainen päätös kantajaa suoraan.

42 Tältä osin on todettava, että yhteisön säännöksissä sekä yhteisön, Ukrainan ja SEIB:n välisissä sopimuksissa jaetaan toimivalta komission ja sen asiamiehen kesken, jonka Ukraina on valtuuttanut ostamaan vehnää. Tämän asiamiehen — eli tässä tapauksessa Ukrimpexin — tehtävänä on tarjouspyyntömenettelyssä valita sopimuspuoli, neuvotella sopimuksen ehdoista ja tehdä sopimus. Komission tehtävänä on pelkästään sen tarkastaminen, että yhteisön rahoituksen myöntämiselle asetetut edellytykset täyttyvät, ja kun näin on tapahtunut, todeta nämä sopimukset päätöksen 91/658 ja Ukrainan ja SEIB:n kanssa tehtyjen sopimusten määräysten mukaisiksi, jotta laina voitaisiin nostaa. Komission tehtävänä ei siis ole arvioida kaupallista sopimusta muiden kuin edellä mainittujen arviointiperusteiden perusteella.

43 Tästä seuraa, että yritys, jonka kanssa sopimus on tehty, on oikeussuhteessa vain sopimuskumppaniinsa eli Ukrimpexiin, jonka Ukraina on valtuuttanut tekemään vehnänostosopimuksia. Komissio puolestaan on oikeussuhteessa vain lainanottajaan ja sen rahoitusasioita hoitavaan asiamieheen SEIB:iin, jonka on ilmoitettava komissiolle kaupallisista sopimuksista, jotta ne todettaisiin määräysten mukaisiksi, ja jolle komission tätä asiaa koskeva päätös on osoitettu.

44 Tämän johdosta on korostettava, ettei komission puuttuminen asiaan vaikuta kantajan ja Ukrimpexin välisen kaupallisen sopimuksen oikeudelliseen pätevyyteen eikä muuta kyseisen sopimuksen määräyksiä eikä erityisesti niitä määräyksiä, jotka koskevat sopimuspuolten sopimia hintoja. Siitä huolimatta, että komissio päätti pitää sopimuksia niihin sovellettavien säännösten ja määräysten vastaisina, sopimuspuolten 26.5.1993 tekemä sopimus on tehty pätevästi niiden keskenään sopimilla ehdoilla.

45 Se seikka, että komissio on ollut yhteydessä kantajaan tai Ukrimpexiin, ei voi muuttaa niiden oikeuksien ja juridisten velvollisuuksien arviointia, joita kullakin asiaan osallisella on sovellettavan lainsäädännön ja sopimusten perusteella. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisesta lisäksi, että kirjeenvaihto, johon kantaja viittaa, ei osoita, että komissio olisi toiminut tehtäväalueensa ulkopuolella, johon kuuluu sen tutkiminen, onko sopimus säännösten ja määräysten mukainen. Asia on näin myös sitä suuremmalla syyllä komission ja kantajan tytäryhtiöiden välisen väitetyn yhteydenpidon osalta, joka koski sopimuksia, jotka ovat erillisiä verrattuna esillä olevassa asiassa kysymyksessä oleviin sopimuksiin.

46 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo lisäksi, että vaikka onkin totta, että SEIB ei voi avata sellaista remburssia, jonka yhteisö voisi taata, kun SEIB saa komissiolta päätöksen, jossa todetaan, ettei sopimus ole sovellettavien säännösten ja määräysten mukainen, päätös ei kuitenkaan vaikuta kantajan ja Ukrimpexin välillä tehdyn sopimuksen pätevyyteen eikä sen määräyksiin, kuten aiemmin on jo täsmennetty. Tältä osin on korostettava, että komission päätöksellä ei voida korvata Ukrainan kansallisten viranomaisten päätöstä, koska komissio on yhteisön rahoi-

tuksen myöntämiseksi toimivaltainen tarkastelemaan ainoastaan sen, ovatko sopimukset säännösten ja määräysten mukaisia.

47 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa muutoin asetuksen N:o 1897/92 välittömästä sovellettavuudesta, johon kantaja vetoaa, että tämän asetuksen 5 artiklassa ei luetella tyhjentävästi niitä edellytyksiä, jotka sopimusten on täytettävä yhteisön rahoituksen myöntämiseksi, mikä ilmenee siitä, että on käytetty adverbia "erityisesti"; lisäksi asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa viitataan nimenomaisesti Ukrainan ja komission välillä tehtyjen sopimusten määräyksiin. Lainasopimuksessa todetaan tarkasti ne muodollisuudet, joiden mukaan yhteisön rahoitusta myönnetään, ja sen 5 artiklan 1 kohdassa viitataan komission ehdottomaan harkintavaltaan. Näissä olosuhteissa kantajan väitettä ei voida pitää perusteltuna.

48 Lopuksi on lisättävä, että näyttääkseen toteen, että riidanalainen päätös koskee sitä suoraan, kantaja ei voi vedota siihen, että kaupallisissa sopimuksissa on sellainen lykkäävä ehto, jonka mukaan sopimuksen täytäntöönpano ja kauppahinnan maksaminen riippuvat siitä, että komissio on todennut yhteisön myöntämän lainan nostoedellytysten tulleen täytetyksi. Tällaisella ehdolla sopimuspuolet itse asiassa päättävät sitoa tekemänsä sopimuksen ja tulevaisuudessa tapahtuvan epävarman seikan toisiinsa; ainoastaan tämän seikan toteutuminen tekisi sopimuksesta sitovan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kuitenkin, ettei perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan mukaisen kanteen tutkittavaksi ottamista voida asettaa riippumaan sopimuspuolten tahdosta. Kantajan perustelut on näin ollen hylättävä.

49 Nämä seikat huomioon ottaen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, ettei komission 12.7.1993 tekemä, SEIB:lle osoitettu päätös koske kantajaa suoraan perustamissopimuksen 173 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla. Tätä päätöstä koskeva kumoamiskanne on näin ollen jätettävä tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulut

50 Työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja hävisi asian ja ottaen huomioon komission vaatimukset, kantaja on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(kolmas jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Kanne jätetään tutkimatta.

2) Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Briët Vesterdorf Potocki

Julistettiin Luxemburgissa 24 päivänä syyskuuta 1996.

H. Jung C. P. Briët

kirjaaja kolmannen jaoston puheenjohtaja